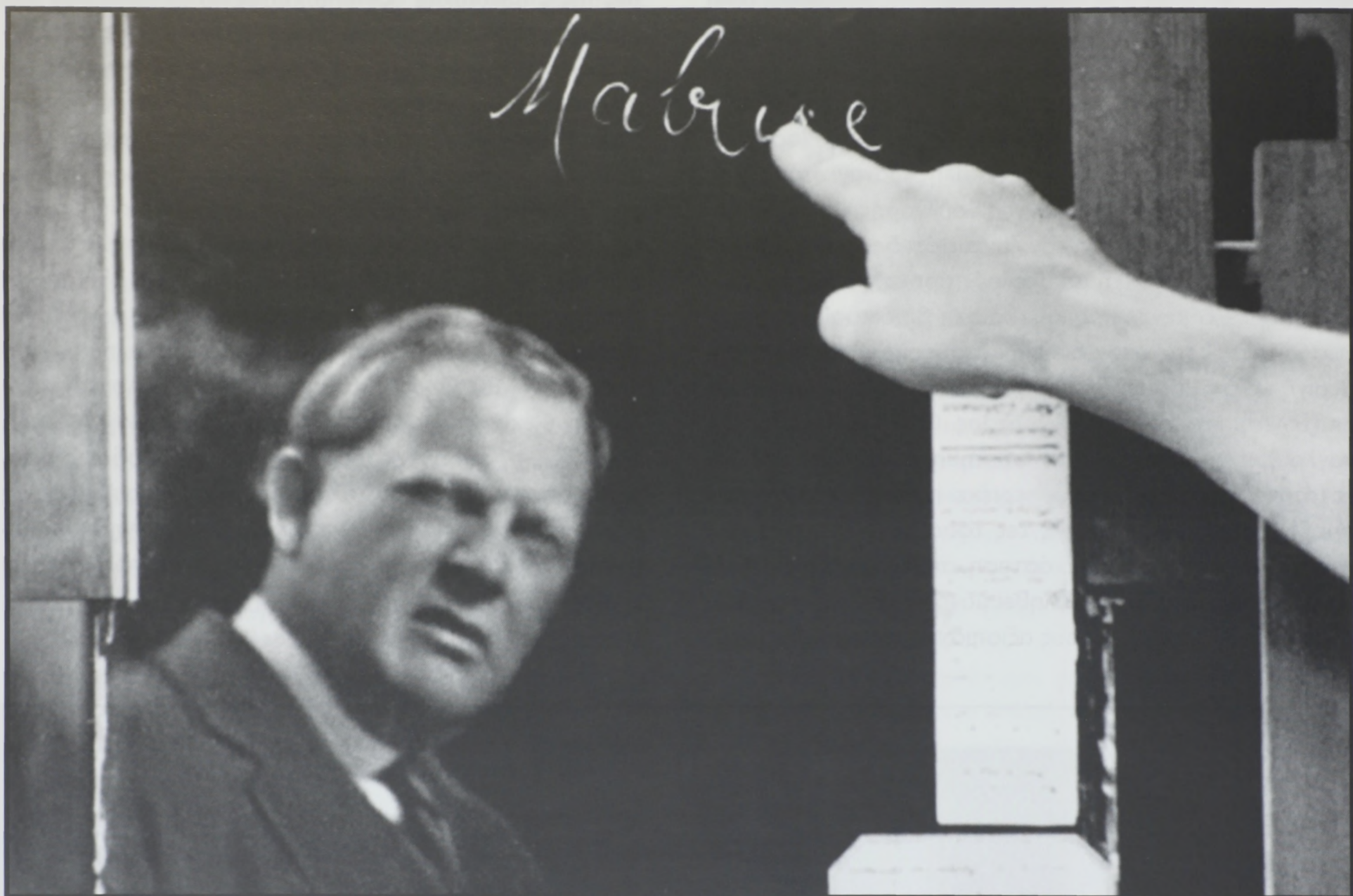

ΔΥΝΗΤΙΚΗ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΚΟΥΣΙΑ ΝΟΣΗΛΕΙΑ

ΜΙΧΑΛΗΣ ΒΛΑΣΤΟΣ / ΕΛΛΗ ΠΑΧΟΥ

Στις 2 Ιουλίου 2012, η Εταιρεία Κοινωνικής Ψυχιατρικής και Ψυχικής Υγείας οργάνωσε, στο πλαίσιο του προγράμματος ενημέρωσης του κοινού για τη φύση της ψυχικής νόσου και των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι ψυχικά πάσχοντες, μία εκδήλωση ενημέρωσης των αστυνομικών που υπηρετούν στο Αστυνομικό Τμήμα Καλλιθέας. Η εκδήλωση πραγματοποιήθηκε μετά από έγκριση και ενίσχυση της Αστυνομικής Διεύθυνσης Αθηνών. Η επιλογή ενημέρωσης των αστυνομικών έγινε και για τον λόγο ότι ο αστυνομικός είναι υποχρεωμένος να αντιμετωπίσει, πάρα πολύ συχνά και χωρίς άλλη βοήθεια, ψυχικά πάσχοντες σε κατάσταση οξείας κρίσης και όχι μόνο. Η εισήγηση των ψυχιάτρων Μιχάλη Βλαστού και Έλλης Παχού θέτει με καιρίο τρόπο μία σειρά προβλημάτων που αφορούν όχι μόνο τους αστυνομικούς αλλά το σύνολο της κοινωνίας και των θεσμών της και προκάλεσε ένα εξαιρετικά ενδιαφέροντα και σοβαρό διάλογο μεταξύ των αστυνομικών και των ομιλητών.

Ηλίας Κούβελας

Ο Μιχάλης Βλαστός και η Έλλη Παχού είναι νέοι ψυχίατροι και εργάζονται στο Κέντρο Ημέρας για τους Ψυχικά Πάσχοντες που λειτουργεί, εδώ και μερικούς μήνες, με ενίσχυση από το ΕΣΠΑ, η Εταιρεία Κοινωνικής Ψυχιατρικής και Ψυχικής Υγείας στον Δήμο Καλλιθέας.

Το πλέον συχνό και σημαντικό πρόβλημα εμπλοκής της Αστυνομίας με τους ψυχικά πάσχοντες προκύπτει από τον ρόλο της στη διαδικασία της ακούσιας νοσηλείας. Ας δούμε, λοιπόν, ποιες είναι εκείνες οι προϋποθέσεις που πρέπει να συντρέχουν προκειμένου να νομιμοποιείται ο ακούσιος εγκλεισμός σε ψυχιατρική κλινική.

Σύμφωνα με το άρθρο 95§2 του νόμου 2071/92, οι προϋποθέσεις για την ακούσια νοσηλεία είναι οι εξής: «I. α. Ο ασθενής να πάσχει από ψυχική διαταραχή, β. Να μην είναι ικανός να κρίνει για το συμφέρον της υγείας του, γ. Η έλλειψη νοσηλείας να έχει ως συνέπεια είτε να επιδεινωθεί η κατάσταση της υγείας του, ή II. Η νοσηλεία ασθενή που πάσχει από ψυχική διαταραχή να είναι απαραίτητη για να αποτραπούν πράξεις βίας κατά του ίδιου ή τρίτου».

Ήδη, από την ίδια τη διατύπωση των προϋποθέσεων αυτών γίνεται εμφανές ότι η εμπλοκή της Αστυνομίας βασίζεται σε δύο διαφορετικές στάσεις του νόμου, και της κοινωνίας εν γένει, απέναντι στην ψυχική νόσο: σύμφωνα με το πρώτο κριτήριο, αναδεικνύεται ο ασθενής ως πάσχων, ως πρόσωπο που υποφέρει και χρήζει υποστήριξης και φροντίδας, προκειμένου να προστατευθεί η υγεία και η αξιοπρέπειά του. Εδώ, η εμπλοκή της Αστυνομίας γίνεται από την πλευρά του συνοδού και έχει να κάνει με την πρόβλεψη που αναφέρεται στις διατάξεις της προστατευτικής φύλαξης.

Σύμφωνα με το δεύτερο από τα κριτήρια, αναδεικνύεται η διάσταση του πάσχοντα ως «επικίνδυνου» και δίνεται προβάδισμα στη διαφύλαξη της ασφάλειας της κοινωνίας από τα πάσχοντα μέλη της. Με βάση τη στάση αυτή απέναντι στην ψυχική νόσο, τα αστυνομικά όργανα επιστρατεύονται ως φύλακες του υπόλοιπου κοινωνικού συνόλου, ως τα πλέον αρμόδια προκειμένου να συνοδεύσουν τον πάσχοντα σε μια από τις πιο τρομακτικές διαδρομές της ζωής του: αυτή από το σπίτι του στο ψυχιατρείο.

Στη χώρα μας, κάθε μήνα πολλές δεκάδες πασχόντων μεταφέρονται στα ψυχιατρικά νοσοκομεία με εισαγγελικές εντολές για ακούσια νοσηλεία. Σε ποσοστό 97% η μεταφορά τους γίνεται από την Αστυνομία και όχι από το ΕΚΑΒ. Το γεγονός υποδηλώνει την αντιμετώπιση των ψυχικά πασχόντων ως «δυνάμει επικίνδυνων προσώπων» και όχι ως ασθενών. Η πρακτική αυτή στηρίζεται στο γεγονός, ότι η μεταφορά γίνεται κατόπιν παραγγελίας του εισαγγελέα που απευθύνεται προς το Αστυνομικό Τμήμα και όχι προς το ΕΚΑΒ. Συχνή είναι και η δέσμευση των ασθενών με χειροπέδες, κατά τη μεταγωγή τους (ενεργοποίηση του άρθρου 147 του ΠΔ 141/91 «περί δεσμεύσεως σε κάθε περίπτωση των μεταγομένων με χειροπέδες»). Σε αρκετές άλλες περιπτώσεις, οι αστυνομικοί βοηθούν έμπρακτα και στηρίζουν ψυχολογικά τους πάσχοντες (μιλώντας τους φιλικά, προσπαθώντας να τους καθησυχάσουν). Δυστυχώς, δεν λείπουν και οι περιπτώσεις εκείνες στις οποίες οι

αστυνομικοί, κινούμενοι κυρίως από φόβο, επιστράτευαν παραπάνω βία από όση χρειαζόταν.

Από τον νέο νόμο σαφώς ορίζεται ότι η μεταγωγή πρέπει «να διενεργείται υπό συνθήκες που εξασφαλίζουν το σεβασμό στην προσωπικότητα και στην αξιοπρέπεια του ασθενή» (άρθρο 96§5). Επίσης, από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (άρθρο 3), πέραν όσων αναφέρονται παραπάνω, ορίζεται σαφώς ότι θεωρείται απαράδεκτη κάθε προσβολή της προσωπικής ελευθερίας, πέρα από τη στέρηση της φυσικής ελευθερίας.

Στις εν γένει διατάξεις περί καθηκόντων του αστυνομικού προσωπικού, δεν υπάρχει ρητή πρόβλεψη για την υποχρέωση μεταφοράς και τον τρόπο μεταχείρισης των διακομιζόμενων ασθενών για ακούσια εξέταση ή νοσηλεία. Δηλαδή ο νόμος εξουσιοδοτεί ασαφώς την Αστυνομία να μεσολαβήσει, χωρίς να μπορεί να ορίσει το είδος της ανταπόκρισής της, αφού κάτι τέτοιο θα απαιτούσε γνώσεις και χειρισμούς που κατέχουν μόνο οι ειδικοί της ψυχικής υγείας. Έτσι παραμένει ανοικτό το ζήτημα των αστυνομικών που καλούνται να παρέμβουν σε εξαιρετικά έντονες ψυχοπιεστικές καταστάσεις, τις οποίες δεν είναι εκπαιδευμένοι να χειριστούν. Κυρίαρχοι ρυθμιστές της έκβασης καθίστανται η έλλειψη εκπαίδευσης και ο φόβος. Η τρέλα βιώνεται ως αυτό που είναι ριζικά ξένο και προάγει στάσεις αμυντικές και βίαιες που απαντούν στον μύθο του σχιζοφρενή με το πριόνι. Δυστυχώς, αυτό που τελικά θα συμβεί κατά τη διάρκεια της σύλληψης και της μεταγωγής θα επηρεάσει μαζί με άλλους παράγοντες και μια άλλη έκβαση, εκείνη της ομαλής επανόδου του ασθενή μετά τη νοσηλεία του. Όσο πιο έντονη είναι η βία της παρέμβασης, τόσο πιο βαθύ είναι το τραύμα που πρέπει να επουλωθεί. Όσο πιο άκομψη η παρέμβαση της Αστυνομίας, τόσο μεγάλο το χάσμα με την οικογένεια που ενεργοποίησε την εισαγγελική παραγγελία και φυσικά τόσο πιο έντονο το σούσουρο στη γειτονιά και η προσβολή της αξιοπρέπειας του ασθενή αλλά και της οικογένειας που πάσχουν ήδη από το στίγμα της ψυχικής νόσου. Τελικά, όσο περισσότερη η κακομεταχείριση του πάσχοντα, τόσο μεγαλύτερη η πιθανότητα να γίνει στο μέλλον ένας από εκείνους που εκθρεύονται τους θεραπευτές και τις ψυχιατρικές υπηρεσίες, που αρνούνται κάθε θεραπευτική βοήθεια, όταν πάψουν οι συνθήκες καταναγκασμού και αποκλεισμένοι από την κοινωνική ομάδα κινδυνεύουν να γίνουν παραβατικοί. Η επικινδυνότητα δεν είναι, κατά κύριο λόγο, συνέπεια της ίδιας της νόσου αλλά του κοινωνικού αποκλεισμού ως κυρίαρχη στάση της κοινωνίας απέναντι στη νόσο.

Το ζητούμενο του νόμου για την ψυχική υγεία, από την εποχή που τέθηκε για πρώτη φορά το αίτημα της ψυχιατρικής μεταρρύθμισης στην Ελλάδα, ήταν και είναι να δημιουργηθούν υπηρεσίες που θα παρέχουν φροντίδα στον τόπο κατοικίας, ώστε να αποφεύγεται το ξερίζωμα του πά-

σχοντος από το κοινωνικό και οικογενειακό πλαίσιο, να στηρίζεται αυτός και η οικογένειά του υλικά και συναισθηματικά, έτσι ώστε να αποφεύγεται η δημιουργία ακραίων καταστάσεων κρίσης, τέτοιων που κάνουν αναπόφευκτη την αναγκαστική προσαγωγή στα ψυχιατρικά νοσοκομεία.

Στη σύγχρονη ψυχιατρική αποτελεί επιστημονικό δεδομένο ότι οι πάσχοντες από σοβαρά προβλήματα ψυχικής υγείας έχουν ανάγκη από την εξασφάλιση μιας θεραπευτικής συνέχειας σε χώρο και σε χρόνο καθώς και από ένα ολοκληρωμένο φάσμα παροχών: όχι μόνο τη λήψη φαρμακευτικής αγωγής αλλά ψυχοθεραπευτική στήριξη, στήριξη της οικογένειας, ευκαιρίες για κατάρτιση-αμειβόμενη εργασία, βελτίωση των κοινωνικών δεξιοτήτων κ.ά. Η δραστηριοποίηση της Εταιρείας Κοινωνικής Ψυχιατρικής και Ψυχικής Υγείας στη Φωκίδα, με δομές αντίστοιχες με αυτές που αναπτύσσονται τώρα στην Καλλιθέα, είχε σαν αποτέλεσμα τη μη πραγματοποίηση ακούσιων εγκλεισμών στον Νομό επί 6 ή 7 χρόνια.

Το Κέντρο Ημέρας Αττικής στοχεύει ιδιαίτερα στο φαινόμενο της «περιστρεφόμενης πόρτας», σύμφωνα με το οποίο οι ασθενείς παίρνουν εξιτήριο από το νοσοκομείο και, μη βρίσκοντας κανένα στήριγμα στην κοινότητα, ξαναγυρίζουν γρήγορα πίσω, με αποτέλεσμα το μεγαλύτερο μέρος των εισαγωγών στα ψυχιατρεία να είναι επανεισαγωγές. Το πρώτο και βασικότερο υποστηρικτικό περιβάλλον του πάσχοντα είναι η οικογένειά του. Η κατάρρευση της υποστήριξης που του παρέχει η οικογένεια είναι αυτό που συχνότερα προηγήθηκε της υποτροπής του. Η ενίσχυση της οικογένειας του ασθενή και η λειτουργική εμπλοκή της στη θεραπεία του, θα πρέπει να είναι, λοιπόν, ο πρώτος τόπος συνάντησης και συνεργασίας μεταξύ γιατρών και Αστυνομίας.

Προτείνουμε, κατά τη διάρκεια εκτέλεσης κάθε εισαγγελικής παραγγελίας να επιδιώκεται από το αστυνομικό προσωπικό η παραπομπή της οικογένειας του πάσχοντος στους ειδικούς. Μια τέτοια διασύνδεση έχει πολλαπλά οφέλη: καταρχήν ανακουφίζει την οικογένεια που βιώνει έντονο άγχος, λόγω της υποτροπής του μέλους της και λόγω αισθημάτων ενοχής και φόβου που συνοδεύουν συχνά την απεύθυνσή της στις εισαγγελικές αρχές. Η έγκαιρη ενημέρωση των γιατρών για το γεγονός της ακούσιας νοσηλείας, από την ίδια την οικογένεια του πάσχοντα, θα επιτρέψει την επαφή μαζί του κατά το διάστημα της νοσηλείας του και θα βελτιστοποιήσει τις συνθήκες ομαλής εξόδου του από το νοσοκομείο και επανένταξής του στην κοινότητα. Τέλος, η κατάλληλη παιδεία και εκπαίδευση της οικογένειας από ειδικούς ψυχικής υγείας θα βοηθήσει στη μείωση της πιθανότητας υποτροπής του ασθενή στο μέλλον, μειώνοντας σημαντικά την πιθανότητα να κληθεί ξανά η Αστυνομία στο άχαρο αυτό καθήκον.

Στο δεύτερο μέρος της παρουσίασης, θα σταθούμε περισσότερο στην έννοια της επικινδυνότητας του ψυχικά

ασθενή, του φόβου και των προκαταλήψεων που τη συνοδεύουν, αλλά και στην πραγματική της διάσταση. Θα τολμήσουμε, ακόμα, να προτείνουμε κάποιες απλές και χρήσιμες συμβουλές για την παράξενη αυτή συνάντηση. Από τη μία πλευρά βρίσκεται το αστυνομικό προσωπικό, και από την άλλη μεριά τα ψυχικά πάσχοντα άτομα σε κατάσταση κρίσης. Ας υποθέσουμε, λοιπόν, ότι καλείται από τη Δικαστική Αρχή η Αστυνομία να μεταβεί στο σπίτι ενός, κατά τα φαινόμενα, ψυχικά ασθενούς και να τον μεταφέρει σε κάποιο ψυχιατρικό νοσοκομείο. Λέμε «κατά τα φαινόμενα», διότι το αν είναι ή όχι ψυχικά ασθενής και αν χρειάζεται νοσηλεία είναι κάτι που θα διαφανεί από την εξέτασή του από τους ψυχιάτρους, οι οποίοι και θα αποφασίσουν. Θα έχει τύχει σε αρκετούς αστυνομικούς να έχουν συνοδεύσει –και νομίζω ότι αυτή είναι η σωστή λέξη (δεν «μεταφέρουν», δεν «παραδίνουν» στους γιατρούς αλλά «συνοδεύουν» τους ανθρώπους, οι οποίοι τελικά είτε δεν νοσηλεύτηκαν και γύρισαν σπίτι τους είτε νοσηλεύτηκαν, εφόσον τις συντριπτικά περισσότερες φορές πρόκειται περί ασθενών που πληρούν τα ιατρικά και νομικά κριτήρια περί εγκλεισμού.

Είναι εντυπωσιακό ότι σοβαρά ψυχικά πάσχοντες έρχονται πρώτα σε επαφή με την Αστυνομία και στη συνέχεια με τους ειδικούς, για μια θεραπεία την οποία αρνούνται, όπως άλλωστε αρνούνται και την ύπαρξη της ίδιας της αρρώστιας. «Δεν είμαι εγώ τρελός κύριε αστυνόμε μου, αυτοί είναι, αυτούς να πάρετε», λένε κάποιοι ασθενείς δείχνοντας π.χ. τους γονείς τους. Ο/Η αστυνομικός δεν θα χρειαστεί, φυσικά, να διαφωνήσει, αλλά ούτε και να συμφωνήσει.

Έχει, όμως, μεγάλη σημασία να διαφανεί ότι υπάρχει από την πλευρά του αστυνομικού προσωπικού κατανόηση για την αγωνία και τον φόβο του πάσχοντα. Θα χρειαστεί, ίσως, να τονιστεί αρκετές φορές από τους αστυνομικούς ότι είναι εκεί για να παράσχουν βοήθεια και στήριξη, λέγοντας απλά και ανθρώπινα: «καταλαβαίνω την έντασή σας γι' αυτό που συμβαίνει».

Αρκετές φορές ο/η ψυχικά ασθενής που βρίσκεται σε μεγάλη ένταση έχει ανάγκη να μιλήσει για όσα τον/την αναστατώνουν, ακόμα και σε κάποιον που δεν είναι ειδικός. Πρέπει να του δοθεί, λοιπόν, λίγος χρόνος, για να ακουστεί, όσο παράδοξα ή άσχετα και αν φαίνονται αυτά που ανακοινώνει. Πίσω από το ακατάληπτο του λόγου, ενυπάρχει μια ανθρώπινη ψυχή που αιμορραγεί. Έχει σημασία να φανεί ότι κάποιοι συμμερίζονται τις δυσκολίες του, καθώς και ότι για κάποιες από αυτές θα μπορούσε να διευκολυνθεί, αν συμβουλευόταν έναν ειδικό. Χρειάζεται να παρακαμφθεί διακριτικά η απαίτησή του να πάρει κάποιος θέση στο πρόβλημά του και δεν πρέπει να αντικρούονται με λογικά επιχειρήματα οι παράδοξες ιδέες του, ώστε να μη φανεί ότι του αποδεικνύει κανείς ότι είναι άρρωστος. Η συζήτηση πρέπει να περιστραφεί στην προφανή αναστά-

τωση του, στη δυσκολία του να ηρεμήσει, ακόμα και στους κινδύνους που μπορεί να έχει αυτό για τη σωματική του υγεία. Για παράδειγμα, θα μπορούσε να ειπωθεί: «ο οργανισμός σας είναι εξαντλημένος από την αναστάτωση αυτή. Μπορούμε να σας βοηθήσουμε για να αισθάνεστε πιο ασφαλής».

Η διασφάλιση έστω και της μερικής συναίνεσης του ασθενή κατά τη συνοδεία του, είναι το σημαντικότερο ξεκίνημα στον δρόμο για τη θεραπεία του. Φυσικά, οι ασθενείς δεν είναι εύπιστα νήπια. Συλλαμβάνουν σαν ευαίσθητος δέκτης τις προσπάθειες εξαπάτησης και υπερβολικού «καλοπιάσματος» τους και τότε φοβούνται περισσότερο. Βοηθά τον ασθενή να είναι και οι συνοδοί ήρεμοι, να μη φοβούνται, να μην υποτιμούν τη νοημοσύνη και την αξιοπρέπεια του ασθενή. Ακόμη, να αισθάνονται σίγουροι πως δεν βρίσκονται εκεί για να εξαπατήσουν τον ασθενή, αλλά για να τον βοηθήσουν.

Είναι λογικό και αναμενόμενο, στις περισσότερες περιπτώσεις, οι άνθρωποι να αντιστέκονται σε αυτό που τους επιβάλλεται. Αν προσπαθήσουμε να βάλουμε τον εαυτό μας στη θέση αυτών των ανθρώπων, μπορούμε να κατανοήσουμε, αλλά και να δικαιολογήσουμε, τη στάση εναντίωσής τους. Η κατανόηση αυτή είναι το πρώτο και σημαντικότερο βήμα για τη διαχείριση της κατάστασης.

Αυτό σημαίνει ότι η Αστυνομία καλείται να αντιμετωπίσει έναν άνθρωπο που δεν γνωρίζει συνήθως, όχι σαν ένα κοινό εγκληματία ή έναν μικροπαραβάτη, αλλά ως ένα πιθανά άρρωστο συνάνθρωπο, τον οποίο δεν πρέπει να φοβάται. Από την άλλη, δεν πρέπει να υποτιμηθεί η ύπαρξη πιθανών κινδύνων που μπορεί να προκύψουν. Είναι, πάντως, περισσότερο πιθανό η ενδεχόμενη επιθετικότητα να στραφεί προς οικεία συγγενικά πρόσωπα ή και αυτοκαταστροφικά προς τους ίδιους, παρά προς τους αστυνομικούς και αυτό για δύο κυρίως λόγους:

1°. Το αίσθημα απειλής και φόβου που οι ίδιοι οι ασθενείς βιώνουν, συνήθως, πηγάζει και στρέφεται προς την οικογένεια. Επίσης, ξέρουν, ακόμη κι αν δεν το ομολογούν, ότι η παρουσία της Αστυνομίας στο σπίτι είναι αποτέλεσμα της άμεσης δράσης της οικογένειας. Οι άνθρωποι αυτοί, τις περισσότερες φορές αναγνωρίζουν ότι η Αστυνομία εκτελεί εντολές και δεν λειτουργεί αυτόβουλα.

2°. Συχνά, όσο παράδοξο κι αν ακούγεται, οι ασθενείς εκλαμβάνουν τους αστυνομικούς ως φύλακες-αγγέλους, ως εκείνους που θα τους διασώσουν από τους διώκτες τους. Η Αστυνομία εκπροσωπεί τον Νόμο, τον οποίο εκείνη την ώρα ο ασθενής έχει ανάγκη. Αυτό που χρειάζεται, λοιπόν, είναι η παρουσία ενός Νόμου που να ενδιαφέρεται και να μεριμνά για τις ανάγκες των ανθρώπων.

Η παρουσία της Αστυνομίας επομένως εκεί, την κρίσιμη ώρα στη ζωή ενός ανθρώπου, δεν έχει κατασταλτικό αλλά προληπτικό και βαθιά ανθρωπιστικό χαρακτήρα. Είναι εκεί για να βοηθήσει έναν άνθρωπο. Πρέπει να έχει χρόνο,

υπομονή, καλή διάθεση. Υπάρχουν, βέβαια, και κάποιες περιπτώσεις όπου θα χρειαστεί, λόγω μίας ανεξέλεγκτης διέγερσης και επιθετικότητας και όταν όλες οι δυνατότητες επικοινωνίας έχουν καταργηθεί, να λειτουργήσει κανείς κατασταλτικά.

Στο σημείο αυτό, θα πρέπει να τονιστεί ότι η ύπαρξη κάποιων αδρών πληροφοριών σχετικά με τον άνθρωπο που πρόκειται να συναντήσει το αστυνομικό προσωπικό θα ήταν βοηθητική. Οι πληροφορίες αυτές είναι σημαντικό να παίρνονται από τα συγγενικά πρόσωπα, τα οποία συνήθως αιτούνται την νομική παρέμβαση. Η συνεργασία με την οικογένεια είναι κομβική.

Κάποιοι παράγοντες, οι οποίοι φαίνεται να συνδέονται συχνότερα με πιθανή επιθετικότητα, είναι οι εξής :

A) Το ιστορικό προηγούμενης βίαιης συμπεριφοράς

B) Το έντονα απειλητικό περιεχόμενο στον λόγο του ασθενή

Γ) Η κατάχρηση ναρκωτικών ουσιών, όπως η κοκαΐνη αλλά και το αλκοόλ

Δ) Η κατοχή επικίνδυνων αντικειμένων, όπως όπλα κλπ.

Κανένας από τους παραπάνω παράγοντες δεν προδικάζουν την άσκηση βίας ή επιθετικής συμπεριφοράς, αλλά επιβάλλουν το να επιδείξει κανείς μεγαλύτερη προσοχή. Συχνά, η φιλική και ανθρώπινη αστυνομική παρουσία εξευμενίζει τον πάσχοντα. Αλλά και αν αυτό δεν συμβεί και χρειαστεί, για παράδειγμα, να έρθει κανείς σε σωματική επαφή με τον ασθενή, ο σεβασμός της αξιοπρέπειας και της ιδιαιτερότητας ενός ανθρώπου που πάσχει ψυχικά είναι θεμελιακός. Ακόμα και στις περισσότερες βίαιες περιπτώσεις, οι συνθήκες και οι δυνατότητες αντίδρασης του αστυνομικού προσωπικού -είναι πολύ ευνοϊκότερες από περιπτώσεις του ποινικού δικαίου που αντιμετωπίζει η Αστυνομία στην καθημερινή της πρακτική.

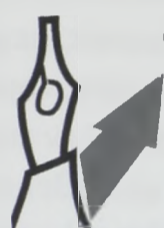
Η μεγάλη πλειοψηφία των βαριά ψυχικά ασθενών δεν είναι παραβάτες και η μεγάλη πλειοψηφία των παραβατών δεν είναι ψυχικά ασθενείς. Η επικινδυνότητά τους, τελικά, παραμένει πολύ μικρότερη από αυτή άλλων ομάδων πληθυσμού, ασθενών ή υγιών, π.χ. ατόμων με αντικοινωνική διαταραχή προσωπικότητας, χρηστών ουσιών, παραβατών που έχουν ήδη καταδικαστεί για κάποιο αδίκημα.

Αυτό που πρέπει να αντιμετωπίσουμε, πριν απ' όλα, είναι ο φόβος της τρέλας. Η ετυμολογική ανάλυση της λέξης τρέλα αποκαλύπτει τη σχέση της με ένα μεγάλο φόβο: το θέμα της λέξης «τρέλα» προέρχεται από το ρήμα τρέω ή τρείω, από τη σανσκριτική ρίζα «τρεις», που σημαίνει φοβάμαι, τρέπομαι σε φυγή από φόβο. Από την ίδια ρίζα στα ελληνικά προέρχονται οι λέξεις τρέμω και τρόμος. Ο υπέρμετρος φόβος απέναντι στον «τρελό», ο υπέρμετρος αποτροπιασμός απέναντι στον εγκληματία και την πράξη του μπορεί να αποτελούν έναν τρόπο άμυνας έναντι της ανησυχίας που καταλαμβάνει το μέσο λογικό και νομοταγές άτομο, μήπως τρελαθεί ή εγκληματήσει. Η

τρέλα και το έγκλημα εξοβελίζονται από κοινού στον χώρο του παραλόγου. Γίνεται, έτσι, αποδεκτό ότι ο παράφρονος μπορεί να εγκληματήσει, ότι ο εγκληματίας κρύβει πίσω από την πράξη του έναν παροδικά ή μόνιμα παράφρονα. Έχει επισημανθεί ότι ακόμα και οι ψυχίατροι έχουν την τάση να θεωρούν τους ψυχικά πάσχοντες περισσότερο επικίνδυνους από όσο τους θεωρούν οι λιγότερο ειδικοί και από όσο είναι στην πραγματικότητα.

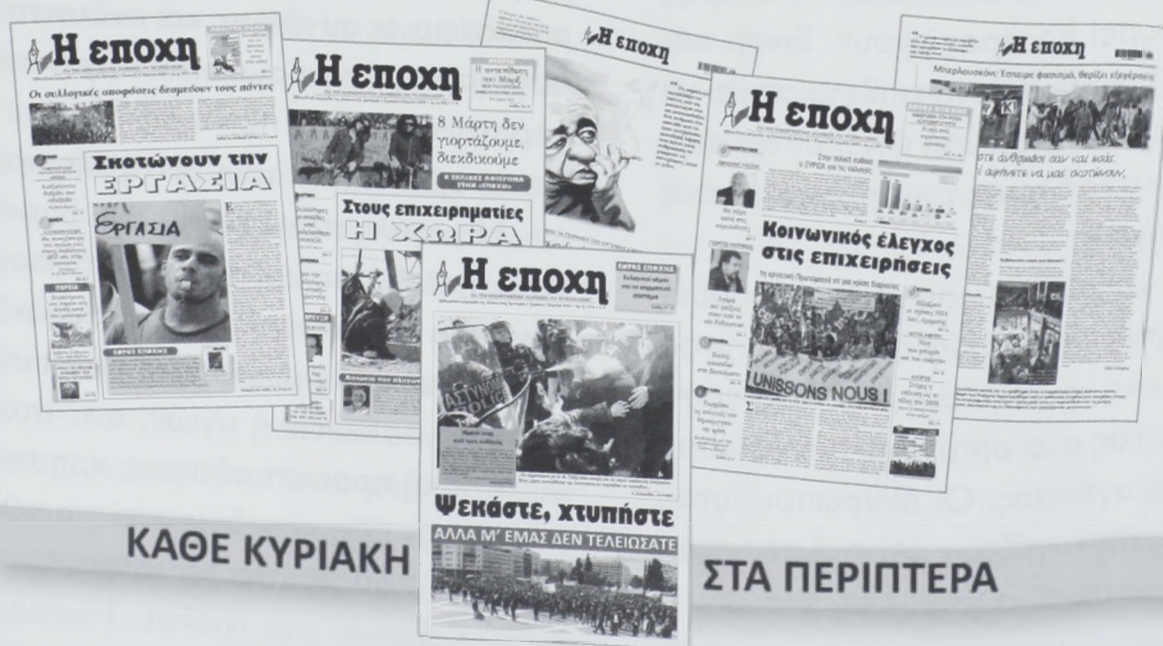
Ζούμε σε μία εποχή συλλογικής κρίσης, θύματα της οποίας είμαστε σχεδόν όλοι. Περισσότερο απ' όλους υπο-

φέρουν και πλήττονται οι πιο ευάλωτες ομάδες των συνανθρώπων μας, μεταξύ των οποίων και οι βαριά ψυχικά πάσχοντες, απ' όπου κι αν προέρχονται. Εκτός από το καθήκον απέναντι στον Νόμο, έχουμε όλοι ηθικό χρέος προς τους πιο αδύναμους αυτής της κοινωνίας. Όταν θα καταφέρουμε να κάνουμε το καλύτερο δυνατό που μπορούμε για να αντιμετωπίσουμε την κρίση της ψύχωσης, την κρίση της τρέλας του γείτονά μας, τότε θα έχουμε κάνει απ' τη μεριά μας ένα μικρό βήμα στην αλλαγή του δρόμου, από τον φόβο στην ελπίδα.

Η εποχή

Εβδομαδιαία εφημερίδα της Ανανεωτικής Αριστεράς

Μέσα στα Κινήματα,
στην Αριστερά

<http://www.epohi.gr>

